

PANDUREK

Historie z předminulého století Napsal Alois Jirásek

Také s Rozárkou se někdy vyvadil (ač ne zle a jen pro malé příčiny), ale čiperné děvčátko se mu tak nedalo jako její maminka, zvláště, když byla přesvědčena, že byla v právu. Pěkně bystré hleděly její hnědé jasné oči do tváře broukařského strýce a nic se nelekala jejich chmur a hustého staženého obočí, až zmizely chmury a vrásky pevným jejím slovem a někdy zase lichotivým úsměvem. Když pak tu patnáctiletou panenku svěřil a zardělou viděl proti sobě státi, jak by se veliký pater Athanas neusmál!

"Ty kolčavo!" říkával jí v takovou chvíli a již se usmíval ana ta "kolčavička" k němu přiskočivši přítulně se na něj zavěšila a její hladička, aby se nezlobil a ne broukal.

Velmi si jí oblíbil. Kdykoliv vstoupil do stavení, a neviděl Rozárky, bylo jeho první, kde je? Když Hložková řekla, že je u té a té kamarádky, už se trácel a broukal, že se dezerška panimá mě roztoulá, proč ji tak nechává — hned však kázati přestal, když venku se ozvaly tiché krůčky, když vbehla do světnice Rozárka ve střívkách nebo, jak tehdy bývalo, v pantofličkách s červenými opatkami. — Kdykoliv nastaly prázdniny, stálo se pát. Athanas častěji, že Rozárku doma ve světnici nezasnal. Tu se již obyčejně ani neptal a šel na zad, do zahrady. Věděl, že ji tam zastane a ve společnosti.

První čas bývala ta společnost dosti četná. Teď čím dále, tím více řídla, až posledně čas jen Pavla a Rozárky zůstával. To bylo již děvčeti na šestnáctý a panu studentovi sedmáct.

Pavel sem ovšem neměl daleko. Přeskočil plot a již byl u sou sedů. Také to tak obyčejně dělal. Jak Rozárku na zahrádce zahlédl, už byl u plotu, chvílku promlouval, pak hup — a stál už před ní.

Dokud ještě dětmi byly a s jinými dětmi tu na zahrádce "párali," nic se jim P. Athanas nedivil. Ale teď? Co sobě ti mladí blázní pořád povídají? Věru zas mál by se někdy tím hovorům, a nevěřil by, že ta mládež je při nich vážna a šťastna, že si jiné společnosti ani nepřeje. Ba Pavla již mrazilo, když nějaká kamarádka Rozárčina přišla a k nim si usedla. A Rozárce to také bylo skoro milejší, když odešla, než někdy také přítelkyni zdržovala, a to jen proto, aby mohla Pavla poskádliti. Vždyť ji to těšilo, když se mrazil, a tak na jeho dával, že o jinou společnost mu není, že ta její je mu nejmilejší.

Když byli sami, pomáhal Rozárce na jejich záhonkách, zaléval s ní, květiny k hůlkám uvazoval, ranní hrušky klátil — a když se unavili takovou a podobnou "pracl," při níž bylo více smíchu a žertu nežli namáhání, zasedli na lavičku pod starou jablono. Tu byly ty jejich hovory, jimž se P. Athanas divil, kde se jich naberou. Až jednou, když vstoupil do zahrady, a ta mládež pod jabloní ho ani nespozorovala ani si neovládla, jak byla v hovor zabrána, napadlo mu, že v tom hlubší kořen, že tu na zahrádce klíčí, ba snad ná roste jiná květina a že její kořinky jsou v těch dvou mladých srdcích.

A ona rostla, rostla a oba ctili její blaženou vůni. z ní se jim někdy až hlava zatáčela. Byli do smud jako bratr a sestra, ve všem si důvěřovali, všechno si svěřili, a le jen o té květině, jež jim duši štěstím a blahou úzkostí plnila, e té mlčeli.

Pater Athanas, jak se díval na ty děti, na něž pod jabloní svítilo lo světlé zapadající slunce, nemohl se samradit ani hněvati. — Jen že myšlenka mu připadla, je-li tak dobře, je-li to jejich štěstí?

Neozvav se, nepromluviv obrátil se a jak nepozorovaně přišel tak odešel. V předu, ve světnici se ani nezastavil, šel do sou seděni, k Honzičkovi. Bylo to zrovna v sobotu. Hrbatý krejčík dojíval zrovna dlouhou vestu s krásnými květy koničku Dolanskému, který by bez ní zitra ani nešel na hvězděcké procesní Honziček se návštěvy lekl. Jakživ pater Athanas přes jeho práh nevkročil. Jaká to čest, nebo co se to stalo! Honziček vyskočil, vítal, stohel přimácel, prach utíral. "Poslouchej," začal kněz bez okolků, "čím chce pandurek být?"

Honziček se lekl. "Já jsem si myslil —" "Nic eo ty — ale řekl-li hoch eo, nebo eos pozoroval —" "Ach, velebný pane, to je má jediná starost. Však jsem už chtěl, Velebnosti, poprositi o radu, abyste ráčil Pavlovi nějak donaluviti — mně se zdá, že mu klerika — to jest — že nebec byti knězem —"

"A já abych jej nutil a přemlouval!" ostře pater Athanas odpověděl. "Ty bys rád přeláta, voť? Haha! — A čím by tak chtěl být? řekl-li eo —"

"Ach, to je právě to! Kdyby už něco rozumného volil — ale on jen pořád fantazíruje o vojně, jak pozoruju, byl by nejráději —"

"Pandurek! Toť pandurská kreva. A tak ho nech, dejme mu tit. — Vidá však, jak slovy své na krejčíka zarmoutil a polekal, užněji dodal:

"Ostatně je to hoch — neč do stáhuje vojna se mu z blasy vykouřil. Ale povídám, ne mu o tom neříkej, ani že jsem tu byl."

"Proto on, ten mladý Hanu háš, si pořád samou historii vyprávje, a Caesara, Nepota — pomysli! pater Athanas vstupuje do svého pokoje. "Co z orla, ho libem nebude!"

V tu chvíli Honziček dojíval konšelovu vestu nevěda jak. Bylo mu nějak divně, a myšlenky sem tam skákaly. Po desátý den v blažených chvílích všel prelatský kočár, tažený čtyřmi a v něm Pavla, jenž u jeho domku zastavil poroučí. Dnes prelatský kočár zmlzel a místo něho viděl Honziček v dnuhu svého pandurka, jak v červeném kalpaku se rezáčkami na domi úhání a šavli mává. —

To bylo zrovna v ten čas, kdy počaly městem i po všem okolí proslakovati divné pověsti. — Podlouháci i kupači, kteří častý přes hranice přecházeli, přinesli zprávy, že v Prusku všude opravní česty, silnice a mosty, pak že v úde ve Slezsku i v Kládě vrbují a násilně k vojsku odvádějí. Kdo tomu nevěřil, ten se záhy přesvědčil, nebo nejezen mladý muž, jenž nechtěl bojovati pod pruským praporem, utekl tajně přes hranice do Polieka.

Teď už každý věřil, že se opět stahují mračna nesoucí hroznou bouřku zvířé války. Strach napadal klidné občany, když opat dal ze svých klášterů polického a broumovského odvésti kostelní náčiní, zlaté, stříbrné, i drahé náčiní stolní i jiné drahocenné věci.

Pak už přišly spolehlivé zprávy, že císařské vojsko sbírá se u Kolína, druhé pak že stojí u Olomouce, a tam že je nejvyšším generálem Náhodský kníže Piccolomini. Jak by se nestrachovali v Polici a v krajíně kolem, když ty mimulé vojny vžlyky tu u nich se počaly, když roztomilý ten hoch pruský nejprve na jejich krajíně si vžlyky vzpomněl. A teď zrovna zase stojí se svým vojskem u Nisy a Svídnic. Sotva jedenácte let tomu, co Prusači tu v Čechách hospodařili; všichni byli toho dobří pamětníci a mnohá rána se za tu dobu ještě ani nezahojila. Teď příjdu poznávu. Honzička také napadaly ještě jiné starosti. Lečal se, aby mu ta vojna "syna" nevzala. Ta minulá vzala mu ženu, vzala mu dítě. Ano, kdyby jí nebylo, jest by teď oba neodpívali pod drnem.

Však mimo nadání nepřítelí král pruský do Čech přes Polieko ale přes Náchod. To bylo hned na počátku své vojny, která po sedm let tržila.

VII.

Minul rok první, a ve druhém vybojevína bitva Kolínská, jež Prusy vyvolala z Čech. Když vřítostně to v Polici oslavovali, byl Honziček zase při velké intrádě. Vidělo jasně, všude se těšili,

jak pruský král nyní v úzkých. Vypravovali všude, že v Kládsku všude odvádějí násilně i čtrnáctileté hochy, i čtyřicetileté muže bez ohledu, mají-li děti, živí-li rodinu, čili nie. Smáli se, eo s takovým vojskem, a hle — než rok uplynul, Fridrich král splatil císařským u Lysé u Leuthenu bitvu Kolínskou. Otdud císařští ve znatku utíkali a četná oddělení jejich zastavovala se na Polieku. Všeska krajina se teď císařským vojskem jen honžila. Po všeh i ve městě leželi pěší i jízdní, Němci, Češi, Chorváci i Uhři a všichni byli stejně obtížni.

Pavel přijel domů na svátky vánoční, ale z domu nemohl pro vojsko a vojnu. Nehněval se. — Jemu samému se ten hlubší život líbil. Všeska městečko bylo vzhůru, pořád bylo slyšeti pádný krok přecházejících tlup nebo dusot koní, nebo ruchtobí bubňů a hlasů polnie. V každém stavení měli několik vojáků. S těmi, kteří byli v domku Honzičkově, i s těmi, kteří bydleli u sousedky, Pavel se záhy seznámil. Byli od německého pluku a bojovali také v bitvě u Lysé. Mladý student byl by je pořád poslouchal a vyptával se na život vojenský i na vojnu, kde se mu jen příležitost naskýtla.

Honziček nemal to vidět a zaražoval se, když přišel rozkaz, aby se pluk vypravil na cestu. Němci odtáhli a počátkem ledna za ně přišli Chorváci. Nepřivítali se v různých volných hochech jako za Treuka, ale pěkně se propražili jako pravidelné vojsko. Říkali jim "hraničáři" a se již pán duři, ne měli červené pláště jako miváci.

Honzičkem se třbilo, že přitřel do města červenopláštníci, byvalí panduři. Na rychle oblékl kožisek a již švapl ven. Viděl pluk, jak přitřhnuv na náměstí se zastavil, jak teď se rozcházel po bytech. Honziček měl jen oči na důstojnících. Vyhlízel, nespátril ho nikdo, jenž mu Pavla přinesl. Bylo tu dost starších důstojníků, ale mezi nimi žádný se nepodobal onomu, jehož vear u tkvyla v paměti krejčíkově. Doufal, že se snad přiblíží, pak mu také napadlo, že snad je jinde ten důstojník nebo že snad už dávno hnuje, buť že zemřel nebo padl na bojišti. Však hned šoukráte, před třinácti lety, když z Polieka odtáhl, vedl je do olně u Zárova.

Honziček se vrátil v nepoříznom domů; "pandurek" jeho byl vyvrážděn. Také tu stál a bedlivě Chorváci přehlíželi. Pavel už dávno věděl, jak se sem dostal — často přemýšlel a se trudil, kdo byli jeho rodiče, jakže se tak do stal do ciziny, a kde asi jeho vylásti domov. Dnes živý nežli kdy jindy vzbudily se mu podobné myšlenky. Dychtivě, napjatě pozoroval chorvatské mužstvo. Dost starých vojáků mezi nimi viděl. Je-li tu ten, jenž ho na rukou přinesl do strýcovy chabupy, je-li tu ten důstojník, jenž se o něj, chlapec osiřelého, tak staral!

Hledě upomínky na dojný prvých let, prve nežli sem přišel, živě se mu na mysl kmitaly — ten hluk válečný, rínot obraní a smés hlasů nepřipadaly mu nyní ze a cizí. — Tak si také pandury v červených pláštích představoval.

Když se Pavel domů navrátil, zastal "strýce," an s Chorváci, jenž mu byl do bytu dán, živě hovoril. Voják německy neuměl a srozuměně prosádkem češtiny nebylo zcela jasně. Voják aspoň tolik vyrozuměl, že se ho ten hraběček ptá na jakéhosi důstojníka, kterého popsatí všemožně se vysnasnažje. Nebyl však s to, aby hostiteli svému vyhověl.

"Ó, že jsem se tenkrát toho nfeira nezeptal, jak se jmenuje. Ale koho by také v takové chvíli napadlo!"

Honziček ani teď se ještě nevězvalá naděje. Pořloukal se městem celý den, pád hlavně po důstojnících, ale i tyto pochůzky byly marny. Namáhal se tak blávně k vůli Pavlovi. Věděl, jak milého hochka souč, že neví, či je a odkud je, kdo jsou jeho rodiče. Honziček se nadál, že by ten důstojník aspoň něco věděl. Ze by teď chlapec opět šel, toho se krejčí ani nečekal. Chorváci způsobili ze městeč nemalé hnutí; větš vřak nastalo pro jejich nozvu, kterou s sebou přinesli, že

teď už tu zůstanou, že přibude ještě nové vojsko, a že budou zdejší krajínu hájiti, kdyby snad Prus pomýšlel na nový vpád. To bylo smutné noviny.

Ze Prus přijde, o tom nikdo nepochyboval, a tak se strhnou boju tu, u nich.

Ano, slo do tuha. — Chorváci povídali, že tu v Polici bude štáb, vřehol komando, a hlavní generál že přijde eo nevidět. Měli pravdu. Druhého dne se již blížil.

Byl to general-major Gideon Landon. Jel zasněženou silnicí na vysokém hnědláku vedle krytých saní, tažených párem vránků. Za těmi jely ještě dvoje saně. Kolem saní a blíže generála jela tlupa důstojníků, před nimi pak a za nimi houf husarů, všichni, mužstvo i důstojníci v pláště zhrabáni. Až do té chvíle padal hustě sníh. Nyni tichá chu melice ustala a jen tu tam zaskvěl se vloček sněhový v paprsku jasného slunce, ze mraků proskočivšího. Vřer nevěřil, byl pěkný, zimní den. Každý hleděl před sebe nebo hlavu skláněje strkal nos do pláště, jen generál jilně se rozhlízel, obžiraje a studuje krajínu, jak po svém zvyku všude činval.

Pojednou se přední saně zastavily a za nimi také ostatní. General, jedn opadl, obrátil rychle kouně a zájel ku saním, k nimž se nahnul. Zpou přístřešku jejich odjevíla se teď dámská hlava zabalená šepem a krásným šalem tak, že bylo viděti jen líce, jasně modré oči a jemný táleý nosík nábehtilého tvaru. — "Mama-li ještě daleko?" ozvala se dáma oči ku generálu po zvednutí.

"Tz tam brzo budeme, má má má!"

"Tz už hrozná ta krajína kome nemá! Samý vršek, samý les!"

"Výtečná!" a generál se slovo usmál. "To je opyvenčel!"

"Ah!" ozvalo se na saních a hlavnička zmizela pod zasněženým přístřeškem. Kouč se tržli, zvonce zazvonily, a dále jely saně a všecken jejich přívoz. General však opět upřel zraky své ku štábnímu ponouču se jako muhuta hraňka k svým nebesům. Na ně byl prve okázal, když si poliekom krajínu chvátli!

Tou dobou, když se general Landon se svým štábem blížil k Polici, bylo v tanečském klášteře neobyčejně živo. Věru na večer obdržel převor zprávu, která ho valně nepotěšila a pro kterou se dnes klášter, jindy tak tichý, všecken rozhlíneč. — Chystalil mnoho pokojů, eo jich zbývalo, pro nejpřednější důstojníky a pro generála. Huře bylo, že kromě o fičení také ofeřky byly obléšeny, a s generálem že přijde generalová. Ty vlastně nadělaly nejvíce starostí a na ně také pater Athanas nejvíce broukal, jaké to jsou ženské, že mají doma seděti a čekati až se muž vrátí z vojny, a ne s ním všechny konty prometat, že mají šle slout na sojácích, natož aby ještě takové vojnyky —

Vlastně jej hnětlo, že mu převor uložil, aby dohlédl v prelaturě při úpravě těch pokojů pro generála a generalovou; tím přišel o pěknou hodinku, na níž se již těšil a ku které si byl pozval Pavla, Honzička a fratera Bedu.

Pavel stál ve svém tmavomodrém plášti u samé brány klášterské, u níž se valný houf vězdavých shromáždil. Jako všechn, tak i Honzičkův student čekal tu na důstojníky a generála. Toužil více nežli kdokoliiv se přitloumět, aby proslulho bojovníka a jeho družiny spatřil. Slyšchal o něm, vojáci, kteří bojovali v Kolínské bitvě a ve Slezsku, vypravovali o jeho hrdinství, jaké to obratně vřdne, Pavel si ani neovzpomněl, že má přijiti k pateru Athanasovi, a jen vyhlízel — až tu sebou trhl při obsedání pohantí!

"Už jedou, už jedou!"

(Pokračování.)

Metz Bros. Brewing Co.

Telefon Douglas 119

Vaří a lahvuji vyborné jen pivo.

Můžete se na tento starý a osvědčený závod spolehnouti.

SE VERO-NĚMECKÝ LLOYD

BALTIMORE - BREMEN

Velké, moderní, dvoukřídlové jednokajutové parníky. Lahodná jídla. Pohodlí bez přepychu. Všechny kajuty uprostřed lodí. Bezdrátová telegrafie. Naprostá bezpečnost. Podmořské signály.

Přiměřené ceny:

Druhá kajuta.....	\$57.00
Třetí kajuta.....	\$35.00
Pouze na "Rhein", "Main" a "Neckar".	
Mezupalubí.....	\$33.00

Když jedete navštívit starý domov v Čechách, jeďte přes Baltimore. Když pošlete pro své příbuzné neb přátely, by přijeli do Ameriky z Čech, kupte jim vyplácené listky přes Baltimore. O úplné podrobnosti požádejte:

A SCHUMACHER & CO., General Agents, BALTIMORE, aneb jejich zástupce v celých Spojených Státech.

H. CLAUSENIUS & CO., General Western Agents, CHICAGO.

FRANK YUN

vlastní čistá a hojná zrna

řeznický a uzenářský obchod

V ČÍSLE 2306 JIŽ. 16. UL. OMAHA.

Bogatý výběr čerstvého masa, nejlepší jakosti a za ceny nejlevnější. Všecké výrobky uzenářské též se té nejlepší jakosti. Objednávky možno učiniti telefonem: Douglas 3422.

NEJSTARŠÍ A NEJLEPŠÍ MÍSTO PRO SCHŮZKY JEST

ED. MAURERA RESTAURANT A HOSTINEC

v čísle 1306 Farnam ulice.

Pravá importovaná piva na šep. PLZEŇSKÉ z Měšťanského pivovaru v Plzni v Čechách. Hofbrauerei Bavaría pivo Pivo Anheuser Bush a světoznáme Faust získalo rozsluhou reputaci. Kavárna pro dámy usáz se na druhé podlaže.

JAN YIRÁK,

český pozemkový a pojišťovní jednatel

Člání krajně! Kdo byste a pší prodal aneb koupiti majetek, nyní mám na prodej velký výběr krásných a laicných majetků; též i farmy. Pojišťuji proti ohni, tornádu a všude všem vichřicím, pronajímám domy, obstarávám vřtaly a knih a kontrakty. Přijďte a prohlédněte si tyto krásné a hecné majetky, než koupete jinde. Milerád Vám posloužím. — Úřadovna: 1241 Jižní 16. ulice. Telefon: Doug. 3258

Václav Kozák,

2706 SO. 10. STR., OMAHA, NEBR.

vlastní moderní závod řeznický a uzenářský

Zasoby čerstvého masa, jakoi i vřelické výrobky uzenářské jsou vždy té nejlepší jakosti. Zkuste koupiti u něho jednou a zjistíte, že podrahe přijde te zase. — Zhoři na požádání dováž do domu Oh jednávký možno učiniti telefonem: Douglas 4798

HOTEL HARNEY

Nový Hotel Harney, úplně ohnivzdorný, moderně zařízený v každém ohledu. Ceny mírné, \$1.00 a \$1.00 denně z pokoje. Obalaha vzorná. Jan 14c

Telefon hotelu: Doug. 1288. Tel. hostince: Doug. 6096.

ROH 14. a HARNEY UL., OMAHA

Lee-Glass-Andresen Hardware Co.

PRODAVA VE VELKEM

řadění, vyrábění a lakování plekové sádky. — Cínovaný plech, tenký plech a kovové zboží. — Ostatní desí hřebíky, nůžkové zboží, hřebky, stěhací šrouby, náboje a sportovní zboží všeho druhu.

9th and Harney Streets. OMAHA, NEBRASKA

VZORNÝ ZÁVOD pohřebnický a balsamovačský

Frank a Dorota Jandovi

pohřebníci a balsamovači v č. 1235 již. 13. ul. Omaha, Neb.

Dobrot přilomní slavy vždy ve slavné společnosti poskytneme Vám

"SLAVIE"

v každém ohledu vynikající restauraci

kavárna a restaurace č. 1424 již. 13. ul. Omaha

Restaurace Slavia, 1424 jižní třetí ulice, Omaha, Neb. Slavia je výborná a rozmanitá česká jídla a výborné a rozmanité nápoje. Přijďte a prohlédněte si náš výborný a rozmanitý bufet. Frank Boushka